

În 1987, Hilary Mantel a debutat cu romanul *Fludd*, care a primit acuzații de plagiat față de romanul *Leviathan* al scriitorului englez Daniel Defoe. În următoarele ani, Mantel a scris numeroase romane, precum *Eight Months on Ghazzah Street* (1988), *Fludd* (1989), *A Place of Greater Safety* (1992), *A Change of Climate* (1994), *An Experiment in Love* (1995). Alte lucrări includ: *The Giant, O'Brien* (1998), *Giving Up the Ghost: A Memoir* (2003), *Learning to Talk: Short Stories* (2003) și *Beyond Black* (2005), nominalizat la Premiul Orange pentru ficțiune în 2006. *Wolf Hall* (2009) a primit unul dintre cele mai prestigioase premii literare din lume, Man Booker, iar continuarea sa, *O regină pe eșafod* (*Bring Up the Bodies*, 2012), a câștigat, de asemenea, Premiul Man Booker.

WOLF HALL

Hilary Mantel

Traducere din limba engleză
MONICA NECHITI

București
2019

Libris .RO

Respect pentru oameni și cărți

PARTEA ÎNTÂI

I
DINCOLO DE MAREA ÎNGUSTĂ
Putney, 1500

– Acum, ridică-te!

Doborât, amețit, redus la tăcere, căzuse la pământ – aruncat cât era de lung pe pietrele ce îi pavau curtea. Își întoarce capul într-o parte; privirea îi este îndreptată spre poartă, de parcă aşteaptă să-i sară cineva în ajutor. O lovitură bine țintită ar putea să-l ucidă.

Din rana adâncă de la cap – prima lovitură reușită dată de tatăl lui –, un fir de sânge i se prelinge pe față. În plus, ochiul stâng îi este aproape închis. Însă dacă privește chinuit într-o parte, cu ochiul drept poate să vadă cum cusătura de la gheata tatălui său se desface. Sfoara ieșită din piele are un nod tare, care îi deschise încă o rană după lovitura primită în sprânceană.

– Acum, ridică-te!

Walter urlă de sus la el, gândindu-se unde să-l mai lovească. El își înalță puțin capul și se tărăște înainte, pe burtă, străduindu-se să nu-și lase la vedere mâinile, căci lui Walter îi face mare plăcere să le strivească.

– Ce ești tu, țipar? îl întrebă părintele lui.

Se dă înapoi, își ia avânt și pregătește alt șut.

Lovitura îi taie răsuflarea. Se gândește că poate i-a respusosit sfârșitul. Fruntea îi se prăbușește la pământ. Zace întins, aşteptând ca Walter să-i sară în spinare. Bella, căteaaua, latră, închisă undeva într-un şopron. „O să-mi fie dor de ea“, se gândește. Curtea miroase a bere și a sânge. Cineva strigă pe malul râului. Nu-l doare nimic, sau poate că totul îl doare, căci nu poate izola o durere anume. Însă simte brusc râceala, doar într-un singur loc – prin pometele sprijinit de caldarâm.

– Ia te uită, ia te uită, urlă Walter. Sare într-un picior, de parcă dansează. Uite ce-am făcut. Mi-am stricat gheata tot dându-ți șuturi în cap.

Centimetru cu centimetru. Centimetru cu centimetru, tot înainte. Nu contează dacă-ți zice țipar sau vierme, ori șarpe. Ține-ți capul plecat, nu-l provoca. Cheagurile de sânge din nas îl împiedică să respire, așa că trebuie să-și țină gura deschisă. Cum tatăl lui este preocupat pentru moment de stricăriile aduse perechii lui bune de ghete, are răgazul să vomite.

– Foarte bine, zbiară Walter. Varsă-ți mâtele peste tot. Varsă-ți mâtele peste tot pe frumosul meu caldarâm. Haide, băiete, ridică-te! Hai, să te vedem cum te ridici! Pe săngele nenorocitului de Hristos, ridică-te în picioare!

Nenorocitului de Hristos? se gândește. Ce vrea să spună? Își întoarce capul într-o parte, mânjindu-se cu propria vomă, căinele latră, Walter zbiară și clopoțele bat dincolo de râu. Simte o mișcare, ca și cum pământul mizerabil s-a transformat în Tamisa. Se leagănă dedesubtul lui; el lasă să-i scape o răsuflare, un oftat prelung, final. Ai făcut-o de data asta, îi spune o voce lui Walter. Însă el își închide auzul sau poate

că Dumnezeu o face în locul lui. Este tras la vale, pe un talaz adânc și negru.

Când se trezește, e aproape amiază și el se sprijină de tocul ușii de la *Pegas Calul Zburător*. Sora lui, Kat, vine din bucătărie cu o tipsie cu plăcinte fierbinți. Când îl vede, aproape că le scapă din mâini și rămâne cu gura căscată de uimire.

– Uită-te la tine!

– Kat, nu mai țipa, mă doare capul.

– Morgan Williams! strigă ea după bărbatul ei. Se răsuțește pe călcăie, cu ochii mari și îmbujorată de la căldura cuptorului. Ia tava asta, pentru numele lui Dumnezeu, unde ați dispărut cu toții?

El tremură din tot corpul, exact cum făcuse Bella atunci când căzuse din barcă.

O fată intră în fugă.

– Stăpânul e plecat în târg.

– Știi asta, proasto. Vederea fratelui ei o făcuse să-și piardă cumpățul. Îi intinde fetei tava cu brutalitate. Dacă le lași undeva să le mânânce pisicile, te plesnesc de-a să vezi stele verzi. Mâinile ei, acum goale, se înclătează o clipă ca într-un soi de rugăciune violentă. Iar te-ai bătut sau a fost taică-tu?

Da, confirmă el dând cu vigoare din cap, iar mișcarea îi împrăștie stropi de sânge din nas. Da, arată spre sine, de parcă vrea să zică „Walter a fost aici“. Kat cere un lighean, apă, apă în lighean, o cărpă de spălat și pe diavol să vină să-l ia pe Walter, supusul lui.

– Stai jos până nu cazi.

El încearcă să-i explică că de-abia s-a ridicat. Din curte. Se poate să fi fost în urmă cu o oră sau chiar cu o zi și, la cât este de amețit, azi ar putea fi mâine. Doar că, dacă ar fi zăcut acolo o zi întreagă, cu siguranță că Walter ar fi venit să-l omoare, căci i-ar fi stat în drum, sau săngele din răni i-s-ar fi încheiat un pic și până acum l-ar fi durut tot corpul și ar fi fost aproape prea întepenit ca să se mai poată mișca. Din experiența lui îndelungată cu pumnii și cu ghetele lui Walter, știe că a doua zi poate fi mai rea decât prima.

– Stai jos. Nu vorbi, ii cere Kat.

Când e adus ligheanul, ea se apropie și începe să-l curețe, tamponându-i cu blândețe ochiul închis, făcând mici cercuri de-a lungul liniei părului. Respiră cu greutate și mâna ei liberă se sprijină pe umărul lui. Șoptește încet blesteme, uneori plângă și ii freacă ușor ceafa, șoptind „Săt, săt, gata“, ca și cum el ar fi cel care plângă – deși nu o face. El simte că plutește și parcă ea este cea care îl ține ancorat pe pământ; i-ar plăcea să o înconjoare cu brațele și să-și îngroape fața în șorțul ei, să rămână acolo ascultându-i ritmul inimii. Dar nu vrea să-o încurce, să o murdărească de săngele lui.

Când Morgan Williams intră, poartă haina lui bună, de oraș. Are o înfățișare de velș pus pe ceartă – e limpede că a aflat veștile. Rămâne lângă Kat, la început fără cuvinte. Apoi ridică pumnul și lovește de trei ori în aer.

– Vezi? Asta! spune el. Asta o să capete! Walter. Asta o să capete! De la mine.

– Dă-te înapoi, îl sfătuiește Kat. Nu vrei să-ți murdărești bunătate de haină cu bucatele din Thomas.

Nu, nu vrea asta. Se dă înapoi.

– Nu mi-ar păsa, dar uită-te la tine, băieți! Ai putea să-l faci praf pe nenorocit într-o luptă dreaptă.

– Nu e niciodată o luptă dreaptă, spune Kat. Vine pe la spatele tău, nu-i aşa, Thomas? Cu ceva în mână.

– De data asta pare o sticlă, zice Morgan Williams. A fost o sticlă?

El clatină din cap, făcându-și iar nasul să sângereze.

– Nu mai face asta, frățioare, îl sfătuiește Kat.

Pe mână are numai sânge. Se șterge cu cărpa. Ce mizerie, și pe șorț. Până la urmă, ar fi putut să-și îngroape fața în el.

– Bănuiesc că nu ai văzut, continuă Morgan. Cu ce anume te-a lovit?

– Tocmai astă-i avantajul unui atac venit din spate, biet magistrat de două parale ce eşti, intervine Kat. Ascultă, Morgan, chiar trebuie să-ți spun cum stau lucrurile cu tata? Apucă orice-i cade-n mână. Uneori se întâmplă să fie o sticlă, aşa e. L-am văzut făcând aşa cu mama. L-am văzut lovind-o peste cap chiar și pe micuța noastră Bet. De altminteri, mi s-a întâmplat să nici nu-l văd lovind, și atunci a fost și mai rău, căci însemna că lovitura se abătea asupra mea.

– Stau și mă întreb în ce familie m-am băgat, zice Morgan Williams.

Dar asta nu-i decât o vorbă de-a lui Morgan; unii bărbați au obiceiul să fornăie pe nas, unele femei suferă de dureri de cap, iar Morgan își pune mereu această întrebare. Băiatul nu-i dă atenție, ci se gândește: dacă tata i-a făcut aşa ceva mamei, care a murit de atâtă vreme, atunci poate că el a omorât-o? Nu, atunci cu siguranță că ar fi fost închis. Putney e un ținut al fărădelegii, dar tot nu scapi nepedepsit când omori pe cineva. Kat este ca o mamă pentru el – plângе pentru el, îl mângâie pe ceafă.

Își închide ochii, astfel încât ochiul stâng să fie la fel ca dreptul. Apoi încearcă să-i deschidă pe amândoi.

– Kat, spune el, ochiul meu mai e acolo, nu? Fiindcă nu pot să văd nimic cu el.

Da, da, da, îl asigură ea, în vreme ce Morgan Williams își continuă investigația asupra faptei. Hotărăște că a fost vorba de un obiect dur, potrivit de greu, ascuțit, dar probabil că nu o sticlă spartă, altminteri Thomas i-ar fi zărit marginea crestată înainte ca Walter să-i spargă arcada, încercând să-l orbească. Îl aude pe Morgan construindu-și teoria și ar vrea să-i povestească despre gheată și despre nodul din sfoara cusăturii, dar efortul de a-și mișca buzele pare să fie mult prea mare pentru a merita să-l facă. În general, este de acord cu concluzia lui Morgan. Încearcă să ridice din umeri, însă îl doare atât de rău și se simte atât de zdrobit și de dezarticulat, încât se întreabă dacă nu cumva îi este frânt gâtul.

– Oricum, Tom, ce-ai făcut ca să-l stârnești? întreabă Kat. De obicei, nu-l apucă decât după cădereea nopții, dacă nu are vreun motiv anume.

– Da, spune și Morgan Williams, care a fost motivul?

– Ieri. M-am bătut.

– Te-ai bătut ieri? Cu cine Dumnezeu te-ai bătut?

– Nu știu.

Numele, la fel și motivul, i-au zburat din minte, dar simte că, odată cu ele, i-au luat și o bucătică de os din craniu. Își atinge scalpul, cu grijă. O sticlă? E posibil.

– Of, se plânge Kat, mereu se bat. Băieții ăștia. Lângă râu.

– Deci, ca să fiu sigur că am pricoput bine, zice Morgan. Ieri, el vine acasă cu hainele rupte și cu încheieturile zdrelite și bătrânlul îl întreabă: ce-i asta, te-ai bătut? Apoi aşteaptă o zi, după care îl lovește cu o sticlă. Îl pune la pământ în curte, îl calcă în picioare, îl zdrobește bine cu o scândură care îi cade în mâină...

– Așa a făcut?

– Tot ținutul vorbește! Stăteau cu toții aliniați pe chei că să mă anunțe, strigau la mine chiar înainte să-mi leg barca la mal. Hei, Morgan Williams, tata lu' nevastă-ta l-a bătut pe Thomas, care s-a târât pe jumătate mort la casa lu' soră-sa, au chemat și preotul... Ai chemat preotul?

– Of, voi ăștia din familia Williams! exclamă Kat. Credeți că sunteți atât de importanți pe-aici. Oamenii stau la coadă ca să vă zică tot felul de lucruri. Dar oare de ce se întâmplă asta? Fiindcă tu crezi absolut orice.

– Dar ăsta-i adevărul! strigă Morgan. E adevărul adevărat! Nu? Dacă lăsăm la o parte chestia cu preotul. Si că încă n-a murit.

– Sigur o să ajungi un mare magistrat, spune Kat, cum știi tu să faci diferență dintre un cadavru și frate-meu.

– Când o să ajung magistrat, o să-l pun pe taică-tu în butuci. Ce să-i mai dau amendă? Nu există amendă destul de mare. Ce rost are să-i dai amendă unui om care o să se ducă să jefuiască sau să păcălească de suma aia de bani pe vreun nevinovat care-i ieșe în cale?

El geme; încearcă s-o facă fără să fie băgat de seamă.

– Gata, gata, șoptește Kat.

– Aș zice că magistrații s-au săturat până peste cap de Walter, continuă Morgan. Dacă nu botează berea, duce ilegal animale pe islaz, dacă nu face prădăciune pe islaz, atacă un om al legii, dacă nu e beat, e beat mort, și dacă n-o să dea ortu' popii înainte de vreme înseamnă că nu-i dreptate pe lumea asta.

– Ai terminat? întreabă Kat. Se întoarce iarăși spre băiat. Tom, ai face bine să rămâi la noi. Morgan Williams, ce părere ai? O să ne fie de folos la treburile grele, după ce se

înzdrăvenește. Poate să te ajute la calcule, știe să adune și... Respecțe mai știe? Bine, bine, nu râde de mine, cătă vreme crezi că am avut să învăț cifrele, cu un asemenea tată? Dacă știi să-mi scriu numele, asta i-o datorez lui Tom, aici de față.

– N-o să-i placă asta, zice el.

Doar atât poate să rostească – propoziții scurte, simple, declarative.

– Să-i placă? Ar trebui să-i crape obrazul de rușine, spune Morgan.

– Când Dumnezeu l-a făcut pe tata, a uitat să pună și rușinea, afirmă Kat.

– Fiindcă. Doar la o milă. Poate ușor, rostește el.

– Să vină după tine? Să îndrăznească numai!

Morgan își arată din nou pumnul – lovitura lui velșă, scurtă și energetică.

După ce Kat termină să-l curețe de sânge și Morgan Williams încetează să se laude și să refacă scena atacului, el zace întins o oră sau două, ca să-și revină. Între timp, Walter a venit la ușă, însoțit de vreo cunoștință de-a lui, și s-au auzit tipete și zgromot de uși izbite cu piciorul, deși toate au ajuns la el înăbușit, aşa că s-a gândit că poate nu a fost decât un vis. O întrebare îl frământă: ce să fac, nu pot să rămân în Putney. În parte și fiindcă îi revin amintirile, despre ziua de alătăieri și despre bătaia anteroioară, și are impresia că a fost vorba și despre un cuțit. Și indiferent în cine a fost împlânat, nu a fost în el, aşa că poate el a fost cel care a lovit? Totul îi este neclar în minte. Ce îi este clar este gândul la Walter: m-am saturat. Dacă mă mai atacă o dată, o să-l ucid și, dacă fac asta, o să fiu spânzurat, și dacă tot e să se întâiple asta, atunci vreau să fie dintr-un motiv mai bun.

Jos, vocile se ridică și coboară. Nu poate să înțeleagă toate cuvintele. Morgan spune că nu mai există drum de întoarcere. Kat repetă propunerea făcută, ca el să le fie slujitor, băiat bun la toate și paznic la cărciumă; fiindcă, zice Morgan, „Walter o să vină mereu pe-aici, nu-i aşa?“ Apoi: „Unde-i Tom? Trimite-l acasă, cine l-a plătit pe nenorocitul de preot ca să-l învețe să scrie și să citească, eu, și acumă mă furi când să culeg roadele, tu, pizdă mâncătoare de praz.“

El coboară scările. Morgan rostește vesel:

– Arăți bine, având în vedere ce s-a întâmplat.

Adevărul este că Morgan Williams – și asta nu-l face pe el să-l placă mai puțin – adevărul este că ideea asta de a-i trage socrului său o mamă de bătaie e doar un vis din mintea lui. De fapt, este însășimantat de Walter, ca atât de mulți oameni din Putney – și, la fel, din Mortlake și Wimbledon.

– Eu am plecat, anunță el.

– Trebuie să rămâi peste noapte, îi zice Kat. Știi că a doua zi este cel mai rău.

– Pe cine o să mai lovească dacă plec eu?

– Nu e treaba noastră, răspunde Kat. Bet e măritată și a scăpat de el, slavă Domnului.

Morgan Williams se bagă în vorbă:

– Dacă Walter ar fi tatăl meu, ascultă-mă pe mine, eu mi-ăștui la picioarele la spinare. Așteaptă. Din întâmplare, avem niște bani puși deoparte.

O pauză.

– O să vi-i dau înapoi.

Morgan râde, ușurat.

– Și cum o să faci asta, Tom?

Nu știe. Îi este greu să respire, dar asta nu înseamnă nimic, e numai din cauza cheagurilor de sânge din nas. Nu

pare să fie rupt; și-l pipăie, cu atenție, și Kat îi zice: ai grijă, asta e un șorț curat. Îl aruncă un zâmbet chinuit, nu vrea ca el să plece, și totuși nu are de gând să-l contrazică pe Morgan Williams, nu-i aşa? Familia Williams este importantă în Putney, în Wimbledon. Morgan își adoră nevasta; îi tot amintește că are servitoare care să se ocupe de bucătărie și de fabricarea berii și de ce nu stă ea sus, să coasă ca o lady și să se roage pentru succesul lui când el se duce la Londra să facă afaceri îmbrăcat în haina lui cea bună? De două ori pe zi ar putea să treacă prin cărciumă, înveșmântată într-o rochie frumoasă, doar ca să pună la punct ceea ce nu-i în ordine – asta e ideea. Dar, după cum vede el, ea muncește pe brânci, aşa cum a făcut de când era o copilă, și își dă seama că poate îi face plăcere, dar Morgan o povătuiește să stea liniștită și să fie o lady.

– O să vi-i dau înapoi, rostește el. Poate mă duc să mă fac soldat. Aș putea să vă trimitem o parte din soldă sau aș putea căpăta pradă de război.

– Dar nu e nici un război, spune Morgan.

– O să fie unul pe undeva, zice Kat.

– Sau m-aș putea face mus. Dar, știi, Bella – crezi că ar trebui să mă duc după ea? Începuse să urle și el a pus să fie închisă undeva.

– Ca să nu-l muște de degete? replică Morgan, ironic în legătură cu câinele.

– Aș vrea să vină cu mine.

– Am auzit de mâțe la bordul corăbiilor. Nu de câini.

– E foarte mică.

– N-o să fie confundată cu o pisică, râde Morgan. Oricum, ești prea mare pentru a fi mus. Acolo băieții mânuesc paramele ca niște maimuțici. Ai văzut vreodată o maimuță,

Tom? Mai degrabă ești bun de soldat. Să fim cinstiți – așa tată, așa fiu. Dumnezeu nu te-a lăsat la coadă când îi-a făcut pumnii.

– Bravo, zice Kat. Hai să vedem dacă am înțeles bine. Într-o zi, frate-meu Tom se bagă într-o bătaie. Ca pedeapsă, taică-său se strecoară pe la spate și-l lovește cu ce-o fi fost, ceva greu și probabil ascuțit, apoi, după ce cade la pământ, aproape că-i scoate un ochi, îi dă șuturi în coaste până ostenșe, îl bate cu o scândură care-i cade în mână, îl lovește în față de nici eu nu l-aș fi recunoscut dacă nu eram soră-sa, iar bărbatu-meu zice: soluția este, Thomas, să te faci soldat, să te duci și să găsești pe cineva pe care nu-l cunoști, să-i scoți *lui* ochiul și să-i dai șuturi în coaste, chiar să-l omori, probabil, și să capeți și bani pentru asta.

– Păi, e mai bine decât să se ducă la râu să se bată fără să aibă nimeni vreun căștig din asta. Uită-te la el – dacă ar fi după mine, aș porni un război numai ca să-l bag în solda mea.

Morgan își scoate punga. Pune jos monedele – cling, cling, cling –, cu o încetineală ispititoare.

El își atinge umărul obrazului. Este lovit, întreg – dar atât de rece.

– Ascultă, zice Kat, noi am crescut aici și probabil că sunt oameni care să-l ajute pe Tom...

Morgan îi aruncă o privire care spune, fără putință de tăgădă: adică vrei să zici că sunt mulți oameni care ar vrea să se pună rău cu Walter Cromwell? Ca să le spargă el ușile? Iar ea continuă, de parcă l-ar fi auzit rostind cuvintele cu glas tare:

– Nu. Poate... Poate că aşa ar fi cel mai bine, Tom, ce crezi?

MULȚUMIRI

Aș dori să le mulțumesc următorilor:

Delyth Neil, pentru ajutorul dat în privința limbii galeze,
Leslie Wilson, pentru germană, și o doamnă Norfolk, pentru
flamandă. Guada Abale, pentru că mi-a împrumutat un cântec.
Judith Flanders, pentru că m-a ajutat când nu puteam
ajunge la British Library. Dr. Christopher Haig, pentru că
m-a invitat la un dineu splendid în sala Wolsey de la Christ
Church. Jan Rogers, pentru că a fost alături de mine într-un
pelerinaj la Canterbury și la un pahar la Cranmer Arms din
Aslockton. Gerald McEwen, pentru că m-a îndrumat și mi-a
suportat îngrijorările. Agentul meu, Bill Hamilton, și editorii
mei, pentru sprijinul și încurajările lor. Dr. Mary Robertson,
mai mult decât oricine; ca savant, cunoaște în amănunt fap-
tele vieții lui Cromwell, însă m-a încurajat și mi-a împărtășit
experiența ei pe tot parcursul scrierii acestei cărți de ficți-
une, mi-a acceptat speculațiile neindemnătice și a fost atât
de amabilă să recunoască portretul pe care l-am conturat.
Acestă carte îi este dedicată, împreună cu mulțumirile și
dragostea mea.

CUPRINS

Personaje.....	7
Arbore genealogic	12
PARTEA ÎNTĂI	
I. Dincolo de Marea Îngustă. Putney, 1500	19
II. Paternitate. 1527.....	36
III. La Austin Friars. 1527	57
PARTEA A DOUA	
I. Prigoana. 1529.....	73
II. O istorie ocultă a Britaniei. 1521–1529.....	97
III. Faci sau strici. Ziua Tuturor Sfinților, 1529	207
PARTEA A TREIA	
I. „Găsește dama“. Iarna, 1529 – primăvara, 1530	215
II. Preaiubitul și credinciosul Cromwell. Primăvară – decembrie, 1530	261
III. Morții se plâng de înmormântare. Perioada Crăciunului, 1530.....	352

PARTEA A PATRA

I. Aranjează-ti fața. 1531	369
II. Vai, ce nu fac pentru dragoste? Primăvara, 1532....	434
III. Liturghia de dimineată. Noiembrie, 1532.....	531

PARTEA A CINCEA

I. Anna Regina. 1533.....	535
II. Scuipatul Diavolului. Toamna și iarna, 1533.....	616
III. Ochi de pictor. 1534.....	667

PARTEA A ȘASEA

I. Supremație. 1534.....	673
II. Harta creștinătății. 1534–1535	734
III. La Wolf Hall. Iulie, 1535.....	811
Nota autoarei.....	825
Mulțumiri	826